

Folkebibliotekernes udstillingsvirksomhed

Af Alfred Gynther Christensen

I moderne biblioteksbyggeri afsættes der i forhold til tidligere betydelig mere areal specielt beregnet til udstillinger, og mange steder lægges der et stort arbejde og personlig engagement i fremstilling m.v. af udstillinger.

Formålet med denne artikel er at belyse hovedtendenserne, at give et billede af bibliotekernes nuværende udstillingsvirksomhed specielt m.h.p. temavalgene. Hvilke temaer laves der udstillinger omkring? Er der temaer, der er mere populære end andre?

Artiklen er i vid udstrækning baseret på en spørgeskemaundersøgelse udarbejdet af Anders Ørom og Bruno Kjær fra Danmarks Biblioteksskoles Aalborgafdeling omhandlende biblioteksformidling i bred forstand. En undersøgelse, hvor der er sendt spørgeskemaer til alle landets heltidsbiblioteker, centralbibliotekerne og de københavnske biblioteker, hvoraf ialt ca. 120 har svaret.

Tre typer af udstillinger

Hvad forstår vi ved en udstilling i biblioteksregi? Det kan være et arrangement af en række særlig udvalgte bøger eller genstande; det kan være plancher med billeder og tekst; det kan være plakater; eller det kan være en kombination af flere af de ovennævnte ting.

Planchen er den enkleste form for udstilling, men er ikke nødvendigvis den lettest gennemførlige, når tekst og billeder skal sættes sammen og "gå op i en højere enhed". Plancheudstillingen er udelukkende visuelt. En udstilling er i det hele taget først og fremmest visuelt. Den skal ses, opleves gennem synsansen og må appellere til denne v.h.a. blikfangselementer (genstande, tekst, billeder og farver) for at blive set. Derfor er lyset naturlig nok temmelig vigtig.

I en udstilling bygget ud i det tredimensionelle rum kan lyset bruges som form- og stemningsskabende element. Her kan i det hele taget ved brug af forskellige elementer som lys, lyd og lugte skabes et billede af et miljø, som beskueren kan gå på opdagelse i og omkring med alle sanserne åbne. Jo

flere sanser udstillingen appelerer til des stærkere kan oplevelsen blive.

En udstilling er "en enhed af form og indhold"(4) Formålet med en udstilling kan være af ren informativ art, at ville informere om et bestemt emne, eller det kan være at ville give folk en oplevelse - måske begge dele.

En udstilling behøver imidlertid ikke at være hverken særlig informerende eller oplevelsesgivende i sig selv. Ideen kan i første omgang være at ville lave propaganda for bøger eller andet materiale, som man vil opfordre eller lokke folk til at læse, så de herigennem vil blive informeret om et bestemt emne eller vil få en bestemt oplevelse.

I Anders Ørom og Bruno Kjærs undersøgelse var udstillingerne inddelt i tre typer af udstillinger ved hvilke, der skulle angives antal og temaer og det gældende for udstillinger afholdt i 1989. Det drejede sig om:

- 1) udstillinger lavet af biblioteket
- 2) udstillinger arrangeret af biblioteket (÷ vandrestillinger)
- 3) vandrestillinger

Denne inddeling var valgt ud fra en forventning om, at der måtte være forskel i temaerne for disse, eftersom der er tale om forskellige udstillingsproducenter.

De mange forskellige temaer, som der er tale om, kan for overskuelighedens skyld samles under en række hovedgrupper. Af sammenligneligheds grunde benyttes de samme til hver af de tre udstillingstyper.

Hovedgrupperne er:

1. Kunst og kunsthåndværk (incl.håndarbejder)
2. Fritids- og hobbyaktiviteter
3. Samlerobjekter
4. Natur (have, dyr, miljøbevaring m.v.)
5. Ferie og rejser
6. Fremmede kulturer
7. Sundhed/motion/sport
8. Historiske emner

9. Litterære emner (div. genrer, forfatterportrætter m.m.)

10. Højtider

11. Lokalt

12. Diverse

Et par kommentarer bør knyttes til inddelingen. Enkeltpersoners eller gruppers udstillinger af håndarbejder er samlet under Kunst og kunsthåndværk, idet det ikke altid er let at vurdere ud fra temabetegnelserne angivet i spørgeskemabesvarelsenerne, om der har været tale om tekstilkunst. Hvor det imidlertid synes at være helt klart, at en udstilling har handlet om hobbyarbejde, eksempelvis hvordan man hækler, er den sat i gruppe 2 under Fritids- og hobbyaktiviteter. Håndarbejde lavet i forbindelse med højtider, speciel jul, er placeret i gruppe 10 Højtider.

Samlerobjekter kan være mange ting, men i gruppe 3 er kun sat, hvad man vil kunne kalde menneskeskabte ting, altså ikke samlinger af f.eks. sten og sommerfugle, som er sat i gruppe 4. Undtaget er også kunstsamlinger, der er placeret i gruppe 1. Diversegruppen er for, hvad der ikke umiddelbart har været mulig at placere i en af de øvrige.

Udstillinger lavet af biblioteket

Udstillinger laves hvor man har plads og hvor motivationen er tilstede. Lidt plads vil man altid kunne finde. Motivation kan man henholdsvis give og tage fra hinanden kollegaer imellem, eller den kan fås gennem en forventning om positive reaktioner fra lånerne, ligesåvel som den let sygner hen ved forventning om det modsatte, dvs. negative eller slet ingen reaktioner.

En forudsætning for, at man får reaktioner fra lånerne side, er selvfølgelig, at de vil komme forbi udstillingen, og her i består problemet vel nok for en del bibliotekers vedkommende, at de sådan set har plads til at lave udstillinger på, men det er ikke på de mest centrale steder. En velbegrunderet forventning om, at en stor del af lånerskaren ikke vil komme forbi en udstilling, er i sig selv ikke særlig motiverende.

Men hvor om alting er, så laves der udstillinger på langt de fleste biblioteker - også andet end bogudstillinger. Nogle steder selvfølgelig flere end andre.

Det er helt klart og naturligt nok bogudstillinger, der dominerer billedet, når bibliotekspersonalet selv laver udstillinger, men hvilke temaer har været de mest populære i 1989? Først og fremmest Litterære emner så som forfatterportrætter div. enkelte forfattere som grupper eksempelvis ("Kinesiske forfattere" og "Glasnost-forfattere") og diverse genrer (eks.: "Folkelige romaner", "Filmatiserede bøger", "Læs noget nordisk"), hvoraf ingen synes at have haft større interesse end andre, hvad både forfattere og genrer angår.

På børnebiblioteksområdet er der imidlertid en genre, som må fremhæves for dens altdominerende popularitet, nemlig "Dungeons & dragons". Denne og beslægtede genrer som "Fantasy" og "Science Fiction" har der været udstillinger omkring på mange biblioteker over hele landet.

En lang række af de øvrige temaer for udstillinger lavet af bibliotekerne ligger indenfor hovedgrupperne Natur, Højtider og Ferie og rejser. Her er i vid udstrækning tale om årstidsbestemte udstillinger. Julen er et tema, som der laves mange forskellige variationer af udstillinger omkring, ligeså gælder "forår" og "efterår". "Spirer og gror" har mange steder været tema for udstillinger på børnebibliotekerne.

I ferieperioder har temaerne for udstillingerne typisk været "Ferie", "Ferielæsning", "Rejser", "Rejselitteratur" og mange andre af lignende karakter.

For en stor dels vedkommende har de udstillinger bibliotekerne selv har lavet altså været afspejlinger af hvad der har været oppe i tiden og det specielt i tilknytning til de enkelte årstider. Der har været stor bredde i temavalgene. Hvor store det i virkeligheden har været er vanskelig her at få frem pga. mangfoldigheden. "Kaleidozykler", "Utrolige katte", "Tour de Ramsø", "Jul uden TV", "Kinesiske tegn" og "Wegner stole" er eksempler på mere

specielle udstillingstemaer, der illustrerer lidt af bredden.

Udstillinger arrangeret af biblioteket

Hvor føromtalt udstillingstype udelukkende laves af bibliotekspersonalet selv, er her tale om en eller anden form for medvirken udefra. Det kan være i et omfang, så biblioteket i reglen kun stiller udstillingsareal til rådighed og ikke har andet med udstillingsarrangementet at gøre, eller det modsatte, at den udefrakommende udstiller kun leverer udstillingsmateriale og ellers ikke medvirker ved udstillingen. Men noget et sted midt imellem er vel det typiske. Det endelige udstillingsresultat fremkommer ofte gennem en vekselvirkning og samarbejde iøvrigt mellem udstilleren og bibliotekspersonalet.

Initiativet til en sådan udstilling kan komme fra udstilleren selv, eller det kan være biblioteket, der opfordrer vedkommende til det. Hvad det bliver til i årets løb vil således i vid udstrækning afhænge af hvor god og bred kontaktflade, biblioteket har til folk i virkeområdet, og hvor det er enkeltpersoner, der har hovedansvaret for bibliotekets udstillingsvirksomhed, vil antallet af udstillinger samt den temamæssige spændvidde i disse selvfølgelig specielt være afhængig af vedkommendes indsats på området.

Lokale kunstnere og kunsthåndværkere er helt klart de flittigste udstillere, og det med alt ligefra olie-, akryl- og silkemalerier, akvareller og grafik til skulpturer i diverse materialer, keramik og porcelænsarbejder samt ikke mindst fotos. Udstillinger fra lokale fotoklubber er meget udbredte, men også enkeltpersoner, "amatørfotografer", benytter sig af denne mulighed for at kunne vise resultater af deres hobbyarbejde frem.

Børnetegninger er noget, som børnebibliotekerne gerne udstiller. Det kan enten være tegninger fra tegnekonkurrencer arrangeret af dem selv eller andre, eller udstillinger fra de forskellige institutioner, børnehaver o.l. i lokalområdet, med hvilke de i reglen har god kontakt iøvrigt.

Næstøverst på listen over de populære temaer står samlerobjekter. Herunder er frimærker, dukker og bamser de mest udbredte. Men der er snart ingen grænser for, hvad der ellers udstilles, dvs. samles på. Samlermanien er landsdækkende, og samlerne er tilsyneladende ikke vanskelige at hive ind på biblioteket som udstillere.

Da eksempelvis Hvidovre Bibliotek satte en annonce i den lokale avis, hvor de opfordrede folk til at udstille, hvad de samlede på, resulterede det i udstillinger af både æggebægre, mønter, lightere, øloplukkere, gamle briller, gamle pudderdåser, dekorerede æg, dukkestel, gamle dukker, julelys og sukkerkvalde og sukkerposer.

Andre biblioteker vil kunne fremvise en lignende liste af helt andre ligeså specielle samlerobjekter, som de har haft udstillet.

Mange børnebiblioteker har haft "Børn samler på" som tema for en serie udstillinger. Børn kan nemlig også være flittige samlere af f.eks. glansbilleder eller legedyr/krammedyr.

At naturen og miljøet er noget der optager sindene i vore dage afspejler sig også i mange af temaerne for udstillingerne arrangeret af bibliotekerne. Det gælder både den lokale natur og miljø som den globale. Danmarks Naturfredningsforenings lokalafdelinger har eksempelvis været flittige udstillere.

Vandreudstillinger

Vandreudstillingerne har det tilfælles, at de ikke er lavet med et bestemt udstillingssted for øje, altså må de være egnede til at kunne blive flyttet og sat op under vidt forskellige forhold.

En forudsætning, for at flere udstillingssteder vil være interesserede, vil være, at temaet for udstillingen formodes at have en vis almen interesse - eller i hvert fald vil have en forholdsvis bred målgruppe -, samt selvfølgelig at layoutet m.v. er rimelig professionelt.

Producenter bag vandreudstillinger kan være enkeltpersoner, foreninger, organisationer, ministerier, ambassader, biblioteker (eks. Det Konkellige Bibliotek) o.a. De kan hver især også selv tage

sig af formidling og udlejning samt opsætningen de enkelte udstillingssteder, men ikke nødvendigvis.

Danmarks Biblioteksforening påtog sig i 1971 opgaven med at formidle tilbud om udstillinger til bibliotekerne.

"Foreningens udstillingsvirksomhed tilrettelægges af sekretariatet i samarbejde med det af hovedbestyrelsen nedsatte Udstillings- og Arrangementsudvalg, der på hyppige møder vurderer tilbudte udstillinger og selv tager initiativ til produktion af udstillinger."(1)

Er der nogen tendenser omkring temaerne for de udstillinger, hvor Danmarks Biblioteksforening har haft en finger med i spillet? Et i denne sammenhæng interessant spørgsmål, eftersom en stor del af vandreudstillingerne i dag formidles til bibliotekerne af Danmarks Biblioteksforening.

I oversigten Fig. 1 ses den temamæssige spredning for Danmarks Biblioteksforenings udbud af vandreudstillinger i årene fra 1982 til 1989.

Tallene angiver antal udlejninger, og er derfor ikke et udtryk for efterspørgslen på de enkelte titler, men det er kun for et fåtal, der er væsentlig forskel. Generelt set er det de titler, som i oversigten ligger øverst med flest antal udlejninger, der også har haft størst efterspørgsel. Altså er rækkefølgen stort set et udtryk for udstillingernes popularitet.

Fremmede kulturer

- 27 Kina - et fotoessays
- 26 Familier fra hele verden
- 23 Gambia
- 22 Afrikas børn - børn legetøj
- 16 Fra en anden verden (Canada)
- 15 Fremmede børn i Danmark
- 15 Japan i dag
- 15 Suomi - Finland
- 15 Jungleindianerne i Peru
- 13 Indvandrerkvinder i hverdag og fest
- 13 Tamiler på flugt
- 12 Sahel - ørkenhavets sand
- 9 Hjælp til Calcuttas fortovsbeboer
- 9 Tibet, menneske og miljø
- 9 Sundhed i den 3. verden
- 8 Kineserne
- 8 Zanzibar - mennesker og miljø
- 8 Boligproblemer i Jarkarta
- 8 Chile - hvor længe endnu
- 8 Gennem Sahara til Nigeria
- 8 Indien - andet end hellige køer
- 7 Dansk Røde Kors i den 3. verden
- 7 March i Mellemamerika
- 5 Dødens by - Oradour sur Glane
- 5 Albanien
- 4 Et sted at bo - en menneskeret
- 4 2 * Afrika
- 4 Botswana
- 3 Ulandshjælp
- 3 Tegninger fra Indien og Nepal
- 2 Fri(e)sland nutildags
- 1 Cochabamba en inkalandsby i Peru
- 0 Bolivia

Kunst og kunsthåndværk

- 44 Chilenske kludetapper
- 38 Byg og væv
- 27 Arons akvareller
- 26 Fredsplakater
- 25 Tegneserier en verden i billeder
- 22 Dea Trier Mørch grafik
- 22 Prisbelønnede børnebogsill.
- 15 Et barns tegninger
- 14 Teaterplakater på plakaten
- 13 Cyklistplakater
- 12 Tegninger af Gustav Østerberg
- 10 Portrætter
- 8 Hånd og ting
- 7 Second Thoughts (fotokunst)
- 5 Danske børnebogsillustrationer
- 4 Tegninger fra Groningen Museum

Omkring kendte personer

- 27 H.C.Andersens Jylland
- 26 Grundtvig
- 16 Peter Freuchen
- 13 Karen Blixen
- 12 H.C.Andersens Øerne
- 11 100 år med Karen Blixen

- 7 August Bournoville
- 4 H.C.Andersens København
- 2 Franz Kafka
- 1 Le Corbusier

Samlerobjekter

- 52 Glansbilleder
- 49 Påklædningsdukker
- 29 Sprællemænd gennem tiden
- 11 Verdens vilde dyr som krammedyr

Natur

- 49 Danmarks natur og miljø
- 26 Danske kyster
- 17 Krybdyr
- 16 Regnskoven frem for alt
- 16 Polarsommer
- 10 Efterårsbilleder
- 8 Danmarks truede planter og dyr

Bolig og sundhed

- 19 Den energirigtige bolig
- 14 Ældre i bevægelse
- 14 Børn på hospital
- 13 Boligmiljø og sundhed
- 5 Helbrede - lindre - trøste
- 4 Varmesyn gi'r energibesparelser
- 3 Nej tak til tobak

Erhverv

- 12 Arbejdets mænd og kvinder
- 6 Sygeplejerske, hvad laver du?
- 4 Havnearbejder i Århus

Historisk

- 51 På spor af vore aner
- 38 Ægyptens pyramider
- 30 Dansk Blindesamfund 75 år
- 24 50 år i jernet
- 24 Vikingernes rejse til Grønland
- 20 Bukser (kulturhist.)
- 15 Arbejderen i satire i 100 år
- 14 Arbejderkultur på museum
- 13 Arbejdsmandens historie i 100 år
- 13 Jernbaneliv i dampalderen
- 11 Billeder fra 70'erne
- 10 Bibelen på dansk gennem 500 år
- 9 Dengang i Højer i 30'erne
- 8 Jerusalem gennem 2000
- 8 Stavkirker
- 6 Grønlands østkyst gennem 100 år
- 5 Fra sten til computer
- 2 Danmarksekspeditionen 1906-08

Diverse

- 55 Bliv fortrolig med EDB
- 41 Tjenestepiger
- 36 Den der kommer allersidst
- 33 Herregården
- 28 Nedrustning

- 28 Putterne
- 25 Fremtidens kommunikationsmidler
- 24 Gøgl for alle pengene
- 22 Ynglingene
- 19 Betalt frihed til uddannelse
- 18 Operahuset i Sidney
- 18 Trællene
- 16 De dræber vores jord
- 15 Forsøgsanlæg Risø
- 15 Fremtiden - det er nu
- 14 Barndommen
- 14 Afstemningsplakater
- 14 Det niveaurigtige samfund
- 13 En sømand og hans kamera
- 12 Kellefolkkelig Samvirke
- 12 Alternative tidsskrifter
- 12 Planternes sprog i håndlavet papir
- 11 Roskilde Festival
- 11 Menneskehedens Triumfbue
- 11 Tommelise
- 10 Granit i Angel
- 10 Revolution er kærlighed
- 10 Udvikling, fred, sikkerhed
- 9 Nei Monggol
- 8 Billeder og historier
- 8 Folkets Hus
- 7 Man sku' altid bo på landet
- 7 Jordens ansigter
- 6 At Cykle uden baghjul
- 6 Samtala utan ord
- 6 Fredelige krigere og vilde dyr
- 6 Markedsglimt
- 6 I Bombens skygge
- 5 Portrætter af et svundet liv
- 5 At leve med ethandicap
- 5 Vers og billeder
- 5 Må jeg præsentere dig for Carmen
- 4 Sylfiden
- 3 Myggevægt
- 3 Muskelsvindsfonden
- 2 Dit liv er din død

Fig. 1: Fortegnelse over Danmarks Biblioteksforenings udlejninger af vandreudstillinger i årrækken 1982 til 1989.

Da kildematerialet på nogle punkter ikke har været helt entydige pga. forskellig praksis i statistikoversigterne i årenes løb, kan der ikke garanteres 100% for tallenes rigtighed, men næsten.

Kilde: Bogens Verden, Særnummer 1 fra årene 1983 til 1990.

Diverse gruppen i figur 1 indeholder alt det, som ikke har kunnet sættes sammen under et overordnet temabetegnelse, samt de titler, hvor det ikke umiddelbart har været til at gennemskue, hvad de dækker over.

Størrelsen af denne diversegruppe fortæller noget om den temamæssige bredde, der har været i udbuddet. Men oversigten viser også, at der er større koncentrationer omkring nogle hovedtemaer, specielt "Fremmede kulturer". At der er et så stort antal udstillinger med dette overordnede tema, er sikkert en følge af, at der er mange udstillingsproducenter på området og det såvel foreninger og organisationer som enkeltpersoner.

Antal udlejninger af udstillingerne indenfor "Fremmede kulturer" er gennemsnitlig 10 mod næsten 17 for "Historiske emner" og 35 for "Samlerobjekter". Når udbuddet af udstillinger med samme hovedtema er stort, bliver der gennemsnitlig færre bestillinger på de enkelte, tyder det på. Men temaet er ikke alene bestemmende for, om en udstilling bliver efterspurgt.

Danmarks Biblioteksforening har erfaret, at udstillinger, der består af eller suppleres med forskellige genstande, er meget populære, samt at udstillinger, der henvender sig til børn, opnår flest udlejninger(2).

Det sidste skyldes vel den generelt set større aktivitetsniveau på børnebibliotekerne i forhold til voksenafdelingerne.

Ved at lade blikket glide ned over titlerne, vil man sagtens kunne udpege en del udstillinger, der henvender sig til børn og få bekræftet, at de har været en hel del udlejet. At give sig til at lede efter udstillinger, der decideret henvender sig til "de unge", vil til gengæld være håbløst, ikke mindst fordi titlerne generelt set ikke fortæller noget om målgruppen. Men dette selvfølgelig også sagt her for at antyde, at det måske er så som så med, hvad man fra Danmarks Biblioteksforenings side har kunnet tilbyde af udstillinger specielt for unge (?).

I 1989 har ca. 1/5 af vandreudstillingerne på bibliotekerne været formidlet af Danmarks Bib-

lioteksforening, vurderet ud fra AØ og BK's undersøgelse.

Temaer for vandreudstillingerne i det hele taget har været vidt forskellige, men ligesom udstillingerne henholdsvis "lavet af" og "arrangeret af" bibliotekerne er der tendens til større koncentration omkring nogle hovedtemaer.

Kunst er også her den største gruppe, og her er det udstillinger som "Årets pressefoto", "Holografi" og "Den Kongelige Opera", der forekommer hyppigst. Sidstnævnte er iøvrigt produceret af en studerende på Danmarks Biblioteksskole - oprindelig som afsluttende hovedopgave - med sponsorstøtte fra forskellige firmaer, hovedsaglig i form af bidrag af produkter og andet til udstillingen så som plancher, maling, sats af tekster og brochure og trykning. Udlejningen er foregået fra Herlev-Bibliotekerne. Af omfang er der næsten ligeså mange udstillinger, der kan placeres under hovedtemaet "Fremmede kulturer", men der er ikke som for "Kunsts" vedkommende nogen her, der synes at have haft speciel stor popularitet. Godt halvdelen af dem har været udlejet via Danmarks Biblioteksforening.

Sammenfatning

De populæreste temaer for de tre udstillingstyper var i 1989:

1. Udstillinger lavet af biblioteket
 - litterære emner
 - natur
 - højtider
 - ferie og rejser
2. Udstillinger arrangeret af biblioteket
 - kunst og kunsthåndværk
 - samleobjekter
 - natur
3. Vandreudstillinger
 - kunst og kunsthåndværk
 - fremmede kulturer

Er dette, hvad man kunne forvente? Ja generelt set er der egentlig ikke meget, som overrasker. Eller det er måske desværre det, det gør. Jeg havde håbet på at finde flere utraditionelle temaer. Den

kvantitative set store mængde af udstillinger, som laves af bibliotekerne, er næsten for let at placere under nogle få fællestemaer. Enkeltpersoners kreativitet og iderigdom på nogle få biblioteker sygner ikke af meget i helhedsbilledet.

Og når udstillingsproducenterne hentes udefra, er det ofte fra de samme grupper af befolkningen, de hentes (kunstnere, foreninger o.a.), og det over hele landet. Man kunne godt ønske at en større bredde havde været repræsenteret.

Hvad med fremtiden?

Vi lever i et informationssamfund. Informationer er vigtige. Viden er vigtig. Dette hører vi tit. Men vi vil ikke kun læse os til vores viden. Vi vil også se billeder og håndgribelige genstande, ikke kun tal og bogstaver. Det ligger i tiden. Og derfor skal der også være udstillinger på biblioteket.

Men nu er det altså at krisen kradser.

Vil nedskæringerne på bibliotekernes budgetter betyde, at udstillingsvirksomheden svinder ind, eller kan den holdes kørende alligevel? Bogudstillinger vil man selvfølgelig altid kunne lave, men hvad med vandrestillingerne?

Fra Danmarks Biblioteksforenings side bestræber man sig på at holde prisniveauet for vandrestillingerne konstant for ikke at belaste bibliotekernes budgetter for meget, men statstilskudet til udstillingsvirksomheden nedtrappes, så det bliver endnu vanskeligere.(2)

I de seneste år har man haft en mærkbar fald i det gennemsnitlige antal bestillinger på udstillingerne. Hvor man i 70'erne og i begyndelsen af 80'erne langt fra kunne efterkomme efterspørgslen på den fleste udstillinger, er det i dag det omvendte. Kun de mest populære er stadig overbookede.(3)

En frustrerende udvikling for såvel Danmarks Biblioteksforening som for bibliotekerne, der sikkert alle gerne ville have haft råd til at kunne vise hele viften af gode vandrestillinger for deres lånere - og det selvfølgelig ikke mindst de steder, hvor man har et stort udstillingsareal, og hvor det ser påfaldende tomt ud, når der ikke er nogen udstilling.

Uden penge men med god plads og en grundfæstet indstilling om, at det har betydning at have udstillinger - om ikke altid så med jævne mellemrum -, er der ikke andet udvej end, at biblioteket selv må i gang med en større produktion end hidtil - også andet end bogudstillinger.

Fantasiaen må sættes i sving, kreativiteten udfoldes og arbejdstiden overskrides (?) alt i mens kravene om kvalitet, alsidighed og aktualitet selvfølgelig ikke glemmes. Og kvalitet og alsidighed gælder her ikke kun for indholdet, men i ligeså høj grad udformningen, opstillingen, layoutet. Folk har vænnet sig til reklameverdenens professionalisme og perfektionisme.

Et høj ambitionsniveau er let at opbygge, at efterleve den er imidlertid noget andet. For ikke alene er der de fleste steder ikke meget at hente på udstillingskontoen. Der er heller ikke personaleressourcer i overskud til alt for megen pillearbejde med udstillinger.

Hvordan opretholdes en udstillingsvirksomhed så på et højt niveau, når virkeligheden er den, at der hverken er tid eller penge til det?

Stikordene er muligvis:

- større brug af lokale kræfter
- sponsorstøtte og støtte fra fonde o.l.
- udveksling af "hjemmelavede" udstillinger bibliotekerne imellem

I ethvert lokalsamfund vil der være mange, hvad man vil kunne kalde "potentielle" udstillere, som enten ikke kender til muligheden for at kunne komme til at udstille på biblioteket eller som blot venter på opfordringen. Der må være mange - både som enkeltpersoner eller som gruppe -, der har et eller andet at give videre, et budskab, en mening om et aktuelt emne, erfaringer, oplevelser, ideer. Har vi ikke alle noget at kunne fortælle eller vise hinanden? Og mon ikke der ofte vil være større eller i hvert fald en anden form for interesse for udstillinger lavet af "kendte" folk fra lokalområdet end for mange af vandrestillingerne?

Måske vil der være mulighed for at få det lokale erhvervsliv til at give sponsorstøtte af en eller anden form i forbindelse med enkelte større pro-

jekter, hvad enten det drejer sig om projekter, som biblioteket alene stabler på benene, eller det er isamarbejde med folk udefra. Synes man om ideen, er det i hvert fald værd at forsøge sig.

Selv om der er brugt mange ressourcer på en udstilling, og resultatet er vellykket, så må den nødvendigvis pilles ned på et eller andet tidspunkt. Men hvorfor egentlig ikke lade andre biblioteker få glæde af den også, hvis det er praktisk muligt. Almindelige bogudstillinger er der selvfølgelig ingen grund til at udveksle (det skulle lige være gode temaideer), men udstillinger arrangeret i samarbejde med lokale folk, er ikke nødvendigvis kun af lokal interesse, eksempelvis udstillinger af samlerobjekter. Der laves antageligt mange spændende udstillinger af høj kvalitet, som uden større besvær vil kunne transporteres til nabokommunernes biblioteker og være til stor glæde.

Krise eller ej. Det er vigtigt, at der laves udstillinger på biblioteket, og vigtigt, at producenterne bag dem repræsenterer forskellige interessegrupper, således at udbudet bliver mangfoldigt og kan dække vore forskellige interesser og behov.

Det vil uden tvivl være en god idé at sætte sig ned og formulere en udstillingspolitik for det enkelte bibliotek, således at det frem over i mindre grad bliver tilfældighedernes spil, der afgør hvor mange udstillinger, der bliver lavet af hvem og med hvilket budskab og tema.

NOTER:

- 1) Biblioteksårbog 76/77, s. 37
- 2) Biblioteksårbog 87, s. 29
- 3) Bogens Verden, Særnummer 1, 1990, s. 98
- 4) Udstillingshåndbog/Bruno Ingemann, s. 5